

Bőrök, csatok, kapcsok

Nagy László felvétele

A Bórker Kereskedelmi Vállalat termékeiből nyílt bemutató tegnap délelőtt a Takaréktár utcai üzletben. A két-évente hagyományosan az ipari vásárhoz kapcsolódóan megrendezett „kiállítás” célja elsősorban a lakosság tájékoztatása, a vállalat által forgalmazott cikkek bemutatása. Ez az üzlet Csongrád megye egyetlen szaktoltja, a lakoságon túl az afészek, kisiparosok ellátását is végzi

Szegedi Konzervgyár

Uborkaszезon

A Szegedi Konzervgyárban is megkezdődött az uborkaszезon: ezer tonnányi savanyúuborka készítését irányozták elő. A hozzá való nyersanyag egy része saját dolgozóiktól érkezik az üzembe, mintegy félszázan vállalták ugyanis, hogy ezt a munkaiányes mezőgazdasági terméket maguk szolgáltatják gyárunknak. A vállalat közvetítésével térszétlábtlából béreltek 200-200 négyszögletes parcellákat. A gyár termeltetési osztályának munkatársai ellátták a vállalkozókat szaktanáccsal, vetőmaggal, s valóságos uborkamenetrendet készítve, a nagy partnergazdaságokkal is összehangolták a vetési időt, így a szезon végéig folyamatosan érkezik az üzembe a kellő minőségű uborka.

Kerékcserélők

Bármelyik Forma 1-es futamról ismerős lehet a kép: legördül a versenyautó a depóba, ahol azonnal körülveszik a szerelők. Változtak az időjárás körülmények, eleredet vagy éppenséggel állt az eső, felszaradt az aszfalt, ki kell cserélni a gumikat, pontosabban a kerekeket, mert így gyorsabb a dolog.

A négy keréknél legalább nyolc ember szorgoskodik. A kocsi pillanatok alatt felemelik, s az új „papucskok” csakhamar felkerülnek a járművekre. Hogy ennek a mozzanatnak a kedvéért is szurkolhassunk, a tévésé mérik is, mennyi idő alatt sikerül a négy kereket kicserélni. Imponáló értékek merevednek ki a képernyőn a kerékcseré végeztével. Nem tudom, mennyi a világcsúcs ebben a műfajban, de láttam már nyolc másodperces munkát is. Különösen akkor értékeltem nagyra ezt az eredményt, amikor csakhamar láttam egy tízennégy másodperceset is, hasonló körülmények között.

Sok-e vagy kevés hat másodperces különbség? Ha azt mondom, ennyi idő alatt még a bekapott falat is alig csúsztat le a torkomon, nagyon kevés. De ha azt mondom, gyakran néhány századmásodperc dönti el, győz-e a Forma 1-es versenyző, vagy lemarad a győztes mögött, akkor nagyon sok. Éppen ezért nem csodálkozunk, ha a kerékcserélőket a legjobb szakemberek közül válogatnak ki. Némi túlzással, akár szigorúbb válogatással, mint a kocsi vezetőit. Hiszen azonos tudású versenyzők és márkák között a kerékcserélők döntenek el a küzdelmet. Gondolom, a jó kerékcserélő kollektívákat igen megbecsülik, s ennek megfelelően díjazák, s ötvadják őket, hogy együtt maradjanak, mert a kerékcseréle azonkívül, hogy jó egyéni teljesítmény kell hozzá, csapatmunka is. Tudom, jó sok jellemvonást el kell hanyagolni ahhoz, hogy a magyar gazdasági életet egy Forma 1-es

versenyhez hasonlíthassuk. Az előbbiben sok még a hivatalosan igazolt előny és hátrány. Vajon, milyen a sorsa a kerékcserélőknek ezen a verseny pályán? Mert e pályán is ott vannak a depókban, a vállalatoknál ezek az emberek. Legfőképpen másként nevezik őket, mondjuk, újítókna, feltalálókna. Velük is úgy van a vállalat, mint a Forma 1-ben a márkatulajdonosok, a versenyzők. Amikor máskor, az eddiginél sikosabb pályára kell állniuk, a vállalatokna is fontos, hogy új, a helyzethez jobban alkalmazkodó kerekre cseréljék a régieket. Nevezük ezeket új gyártmányoknak, gyártási eljárásokna. Hasonlatunk máris végigvezethető következtetéseket ad.

Egyre inkább igaz, hogy az a vállalat, amely nem képes megfelelni az új, nagyobb követelményeknek, amelyeket a piac kényszerít ki, lemarad. Csakúgy, mint az a versenyző, amelyik az esőben is sima gumikkal folytatná a versenyt. Lemarad az a vállalat is, amelyik nem képes csökkenteni indokolatlan költségeit, s nem tud versenyezni az alacsonyabb áron termelő versenytársával. Az új pályára álláskor jöhetnek a kerékcserélők. Újítók, akik ésszerűsítéseikkel anyagot, energiát takarítanak meg. Feltalálók, akik új terméket találnak fel, amelyek minden piacon eladhatók. Lehet a vállalatot így is, úgy is vezetni, de amelyik vezetőnek nincsenek jó kerékcserélői, az menthetetlenül lemarad a versenyben. S ha túl nagy közöttük a különbség, lemarad még a jól vezetett vállalat is.

Van-e nálunk elég kerékcserélő? Igen is, meg nem is. 1980 és 1985 között az évente bejelentett találmányok száma kétszeresére nőtt. Tavaly először haladta meg a hazai bejelentések száma a külföldiekét. Ugyanakkor az újítások száma ebben az időszakban tizenöt százalékkal csökkent, noha

a hasznuk növekedést mutatott. Ez utóbbi azt is jelenti, hogy jóllehet, nagyobb súlyú újítások készültek, kevesebben vesznek részt a mozgásban.

A SZOT—Miniszttertanács legutóbbi megbeszélésén is felvetődött, hogy a még jobb anyagi elismeréssel fokozni kellene az újítók számát, még jobban érdekelté kellene tenni a vállalatokat, hogy minden megvalósításra alkalmas ötlet kipattanjon. Hogy nincs annyi kerékcserélőnk, amennyi kellene, annak egyik oka az, hogy gazdasági egységeink vetélkedője még nem mindenben hasonlít a Forma 1-hez. Mert ugyan, miért lenne érdekes, hogy nyolc vagy tizenégy másodperc alatt cserélnek kereket, ha az egyik kocsit eleve két-három perc előnnyel indulna a rajtnál?

Gyakran fordul elő — s ez a másik ok —, hogy maga a közösség sem kívánja az újítók, feltalálók jobb megbecsülését. Féltik saját rövid távú érdekeit. Ugyan a megvalósított ötlet éveken át hozza a nyereséget, de az első évben hiányozni fog a nyereségből, illetve a bérálapból, a kifizetett újtási díj. Sok helyen hát-rebb sorolják (milyen el-lentmondás!) a fizetésemel-nésnél az újítási díjakat gyakran felvevő dolgozót, mondván, ő már úgyis megkapta a maga pénzét.

Pedig érdemes lenne jobban megbecsülni a kerékcserélőket, már csak azért is, mert érzékeny emberek. Ha azt tapasztalják, nincs sok értelme munkájukna, lehet, hogy nem is teszik szö-vá. Az is lehet, hogy nem mennek el más vállalathoz (persze az is lehet, hogy el-mennek.) De hogy magasan lobogó újító hevületük lecsöndesedik, az biztos. A jól ismert kerékcserélő viszont mindent belead tevékenységébe, és másokat is magával ragadhat. Ezért fontos elismerésük. Ne feledjük, előbb-utóbb nálunk is lesz Forma 1, s nemcsak a magyarországi versenypályán.

Göz József

Tervezők, házak, városkép

„A Dél-magyarországi Tervező Vállalat küldöttgyűlése Takács Mátét 1986. július 1-jei hatállyal — 5 éves időtartamra — a vállalat igazgatójává megválasztotta.”

Interjú Takács Mátéval, a Délterv igazgatójával

— Sokan kérdezték: mit jelent ez „le”, vagy éppen „fel” — mondja Takács Máté. — Nem tudnék rá határozottan válaszolni. Mégis úgy tartom, az építészethez, mint szakmához, most közelebb kerültem. — Szeged város főépítésze volt. A közember számára valahogyan elegánsabban hangzik. Miért cserélte fel az állami pozíciót vállalatira? — Azt is sokan kérdezték, vagy valamiképpen utaltak rá: hogyan volt bátorságom elvállalni ezt a beosztást. Rö-ként a barátaim aggodtak... — Bizonyára ők is tudták, hogy a kollektíva nem könnyen döntött az új igazgató személyéről.

— Nos, az igazság, hogy három hónappal ezelőtt még eszembe sem jutott, hogy pályázzak, hiszen jól éreztem magam korábbi beosztásomban... annak ellenére, hogy nem mindig érvényesíthettem elképzeléseimet. Szóval tudtam, hogy itt volt két sikertelen vezetőség, azt is láttam, már-már a vállalat presztízse bántja a kialakult helyzetet. Azon gondolkodtam: „mégis, kit kellene javasolni”? Abban bizonyos voltam, hogy vállalaton belülről lenne ésszerű új vezető választani. Hamarosan kiderült azonban, hogy a kollektíva kétféle szakadt. Ekkor kerestek fel hatan a vállalat-tól, afféle kis küldöttség, hárman az egyik, hárman a másik táborból. Azt mondták, ha pályázok, mindannyian rám szavaznak. Akkor gondolkodási időt kértem. A pályázási határidő május 15-én járt le, hát nem sokat töprenghettem.

— Mit szölk a város vezetői, a korábbi főnökei? — Tökéletesen megértették, hogy miről van szó, s a vállalat fontosságára való tekintettel nem gördítettek akadályt az elmenetelem elé... Azután — három ellenszavazattal — megválasztottak öt évre igazgatóna. Ötvenéves leszek. Ha öt év múlva nem kapok bizalmat, mindenképpen, bizonyos fajta belső csalódást okozna, persze önmagammal szemben is, hiszen ez annyit jelentene, valami nem sikerült, valamit rosszul csináltam Tudja, tizenhét évvel ezelőtt ennél a vállalatnál voltam irodavezető — akkor úgy hívták: Szegedi Tervező, s ezért ez a mostani, amolyan

viszaterés. Úgy érzem, ma ugyanaz a célom, az elgondolásaim, mint a többieknek, s hogy ők hívtak vissza, bátorságot, önbizalmat ad... Persze, ez mindenképpen változás, főként a munkakapcsolat más, közvetlenebb, szorosabb. — Milyennek látta ezt a vállalatot a főépítési szék-ből? — Tetszett. Mindig is volt ebben a vállalatban szakmai tartás, ami azt jelenti, hogy nem hajlandó könnyen megalkudni. S ez a tartás indokolt és megalapozott volt. éppen a Déltervre jellemző komplexitás miatt. A szalgárdra kitűnő, jelentős szel-lemi potenciálról van szó... Nos, ez a kemény szakmai tartás sokáig élhetett, pontosabban amíg sok beruházás, sok munka volt.

— Tehát ezen változtatni szeretne? — Feltétlenül. Annál is inkább, mert fennállhat az a veszély, hogy kívülről úgy itélnék meg bennünket, „lemerevedett” a vállalat. Ma-napság az anyagi lehetőségekhez kell alkalmazkodnia a tervezőnek úgy, hogy produkciója szakmailag is megfelelő legyen. Tehát a költségkímélő módszerek maximális alkalmazása a cél, bár hozzáteszem, ez néhány építésznek a kedvét szegi. Mindenképpen el kellene érni, hogy már a tervek elkészítésénél állandó konzultáció legyen az építető és a tervező között. Így az építető, a majdani épületet használó igényeihez alkalmazkodna a tervezés. Például, ha egy iskola épül, az első pillanattól kezdve, a kiviteli tervek megszületésénél ott legyen a pedagógusgárda, hiszen ők tanítanak majd egyszer abban az épületben, ők használják hosszú évtizedekig azt az iskolát.

— Sokat hallunk, látunk a japán, a finn építészetről. Önnek melyik, milyen irányzat tetszik igazán? — Minden olyan építészlet tetszik, sőt nagyon tetszik, amely átveszi a saját nemzeté építési hagyományait, s a mai igényekhez igazítva alkalmazza is azt. No persze, nem szolgálai módon. — Térjünk vissza a városi főépítési beosztáshoz. Korábban elkezdett valamit, s most abbahagyta. Valójában mit hagyott ott? — Sokszor a szememre vetették, nem jó az az elképzelesem, hogy egyszerre, s város minden területe épül-

Négymilliárd kutatásokra

Elbírálták a pályázatokat

Az Országos Tudományos Kutatási Alap felhasználásáról tartott sajtótájékoztató hétfőn Láng István, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára.

A főtitkár elmondta: a kutatási alapból — amelyet a Miniszttertanács Tudománypolitikai Bizottsága hozott létre 1986. január 1-jén — az eddigi, időszerű és nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő színvonalú tudományos kutatásokat tá-

mogatják, elsősorban az akadémiai kutatóintézetekben és felsőoktatási intézményekben. A VII. ötéves terv idején 3,8-4 milliárd forintot használhatnak fel, ennek fele működési költségekre, másik fele a kutatási infrastruktúra fejlesztésére, műszerbeszerzésre fordítható.

Az alap felhasználására az elmúlt év decemberében nyilvános pályázatot hirdettek, amelyre 1986. témát küldtek be kutató-kollektívák és egyének.

Az előírásokna megfelelően július 15-ig döntöttek a pályázatok sorsáról: az Országos Tudományos Kutatási Alap Bizottsága egyhangú állásfoglalása alapján 761 pályázat — az összesnek 40 százaléka — kap támogatást. A kutatások időtartama 2-4 év között változik. Működési költségekre, műszerberuházásra és a számítástechnikai infrastruktúra fejlesztésére 2 milliárd 45 millió forintot fordítanak. Az elfogadott pályázatok beruházási igénye 776 millió forint. A kutatási alap bizottsága 400 millió forintot műszerbeszerzésre, 100 milliót pedig számítástechnikai infrastruktúra fejlesztésére hagyott jóvá. Egy pályázatra átlagosan 2,7 millió forint támogatás jut. Az összegek 16 százaléka a társadalomtudományok, 34 százaléka az élettudományok és 50 százaléka a természettudományok kapják. A legtöbb működési támogatás

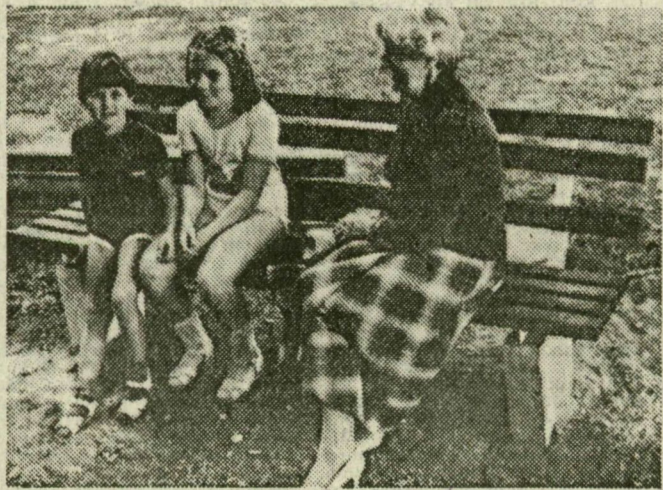
a kemoterápiás, az immunológiai, és a kísérleti atomkutatásokna jut. Arányai-ban a legtöbbet a Magyar Tudományos Akadémia, a Művelődési, az Egészségügyi, a Mezőgazdasági és Élelmészügyi Minisztterium nyerte el. Az elfogadott pályázatok 3600 kutatót, oktatót érintenek, a hazai kutatási és fejlesztési tevékenységet folytatók 10 százaléka.

A 761 témavezető közül 95-en 40 évnél fiatalabbak. Az elfogadott pályázatokna 53 százaléka több kutatóhely együttesen nyújtotta be. Az akadémia tagjai összesen 124 művel-pályázat, ebből 97-et fogadtak el.

Láng István hangsúlyozta: hogy a pályázati rendszerrel hosszabb időre szóló, stabil támogatási rendszert sikerült kialakítani. Ezzel növelhető — az elmúlt években erősen lecsökkent — alapkutatók száma. Elmondta, a most el nem fogadott pályázatokna nagy hányada ugyancsak fontos kutatási téma — s csak a fontossági rangsor miatt szorult ki —, ezek esetleg a későbbiekben támogatást szerezhetnek.

A főtitkár végül szólt arról, hogy az elfogadott pályázatok teljes listáját a pénzügyi támogatás adataival együtt a Magyar Tudomány című folyóiratban közléteszik, s legközebb szeptemberig megkötik a kutatási szerződések.

Új padok a sétányon

Schmidt Andrea felvétele

Néhány nappal ezelőtt a Stefániai sétáló — hacsak a földre nem telepszik — nemigen talált volna magának ülőalkalmatosságot. Fotóriporterünk tegnap már elégedetten fényképezhetette az új pihenőpadokat a Móra-park fái alatt